

Til Børne- og Ungdomsudvalget

16-03-2017

Sagsnr.

2017-0035651

Bilag til temadrøftelse om status på mobbepolitik i folkeskolerne

For at give et mere dækkende billede som baggrund for BUU's drøftelse om omfanget og karakteren af mobning i de københavnske folkeskoler har forvaltningen, ud over tal fra bl.a. Københavnerbarometeret og københavnske tal for den nationale trivselsmåling, valgt at medtage to landsdækkende undersøgelser om digital mobning.

Dokumentnr.

2017-0035651-5

Sagsbehandler

Asger Hermansen

Bilaget omfatter følgende undersøgelser:

- Den nationale trivselsmåling/københavnske tal (Tabel 1 og 2 og graf 1)
- Københavnerbarometeret 2013 og 2015 (Tabel 3)
- Forvaltningens egen status af, hvor mange skoler der har en mobbepolitik på deres hjemmeside
- Børnerådets landsdækkende undersøgelse om digital mobning blandt 2000 elever i 7. klasse (Tabel 5)
- Dansk Center for Undervisningsmiljø's rapport fra 2016 om elever i 7., 8. og 9. klasses oplevelser med digital mobning
- TIMMS 2015
- Oversigt over organisationer og andre fremtrædende aktører, som arbejder mod mobning på skoleområdet.

Til baggrund for temadrøftelsen vedlægges desuden kort oversigt over undervisningsminister Merete Riisagers lovforslag om mobning fremsat den 26. januar 2017 samt et bilag med Hanssteds skoles mobbepolitik og et bilag fra UNICEF om rettighedsskoler.

Undersøgelser om mobning, herunder tal for København

Københavns Kommune har frem til indførelsen af den nationale trivselsmåling i 2015 benyttet sig af Københavnerbarometeret.

Københavnerbarometeret var en elektronisk trivsels- og brugerundersøgelse, der fra 2008-2013 blev gennemført på samtlige kommunens almenskoler blandt elever fra 4.-9. klassetrin.

Resultaterne fra Københavnerbarometeret er ikke direkte sammenlignelige med resultaterne fra de nationale trivselsmålinger.

Resultaterne fra Københavnerbarometeret og den nationale trivselsmåling peger begge på, at der over tid er sket et fald af andelen af elever, der bliver mobbet (tabel 1, 2 & 3).

Center for Policy

Gyldenløvesgade 15
1600 København V

E-mail

CEI G@buf.kk.dk

EAN nummer

5798009371201

Tabel 1: Resultater fra trivselsmålingerne 2015 & 2016: 4- 9. klasse:

Er du blevet mobbet dette skoleår?		
	2015	2016
Aldrig	74 %	78 %
Sjældent	14 %	13 %
En gang i mellem	7 %	6 %
Tit	2 %	2 %
Meget tit	2 %	1 %

Tabel 2: Resultater fra trivselsmålingerne 2015 & 2016: 0-3. klasse:

Er der nogen, der driller dig, så du bliver ked af det?		
	2015	2016
Nej	49 %	49 %
Ja, nogle gange	42 %	43 %
Ja tit	9 %	8 %

Tabel 3: Resultater fra Københavnerbarometeret 2008-2013 4-9. klasse:

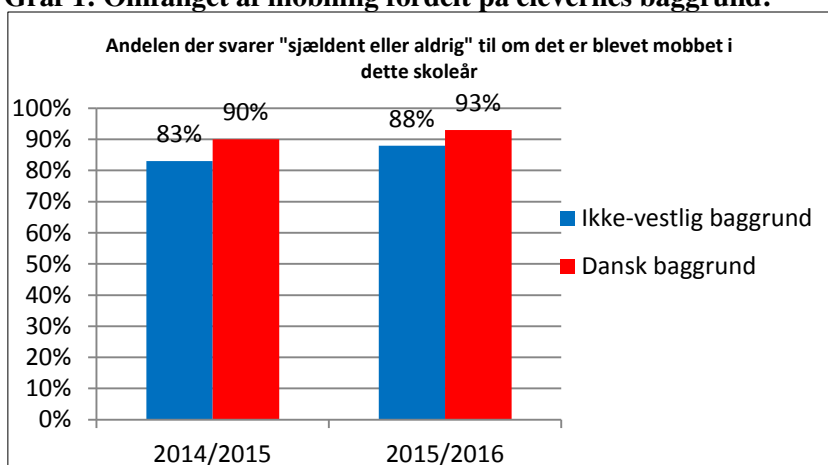
Er du blevet mobbet af nogen af de andre elever i skolen inden for de seneste 2 måneder?						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ja	15,6 %	11,4 %	10,7 %	10,7 %	10,2 %	9,2 %

Resultaterne af Københavnerbarometeret viser i øvrigt, at der er stor forskel på mobbefrekvensen internt mellem skolerne. Der er således nogle skoler, hvor mobning er en større udfordring end hos andre skoler.

Den nationale trivselsmåling viser, at der er lidt flere børn med ikke-vestlig baggrund, der oplever at blive mobbet end børn med dansk baggrund, men også blandt denne elevgruppe er der en positiv udvikling fra 2015 til 2016.

Det skal i øvrigt bemærkes, at de Københavnske resultater fra den nationale trivselsmåling i såvel 2015 og 2016 ligner landsgennemsnittets.

Graf 1: Omfanget af mobning fordelt på elevernes baggrund:

Digital mobning, herunder hævnporno:

I den nationale årlige trivselsundersøgelse spørges der ikke direkte om digital mobning, og undersøgelserne omfatter således ikke oplysninger om emnet. Digital mobning er tidligere blevet undersøgt i Københavnerbarometeret i 2011 og 2013 (Tabel 4). Her svarede eleverne ens de to år, og resultaterne viser, at andelen af elever, der oplever mobning i digital sammenhæng på tidspunktet for undersøgelsen, var mindre end andelen af elever, der udsættes for mobning generelt. Tallene viser samtidig, at lidt flere piger end drenge har været udsat for digital mobning

Tabel 4: Digital mobning, Københavnerbarometeret 2011 & 2013

Antal procentandel, der svarer ja	Har du været udsat for mobning via sms eller på internettet indenfor de seneste to måneder?	Er du blevet ked af det eller har følt dig truet af noget, der er blevet skrevet om eller til dig på nettet eller på sms indenfor de sidste to måneder?
2011	2,3 %	6 %
2013	2 %	6 %

Der er siden 2013 ikke foretaget en undersøgelse om digital mobning i Københavns Kommune.

Børnerådet og DCUM har begge undersøgt størrelsen og konsekvenserne af digital mobning på landsplan. Da København i de nationale trivselsundersøgelser ligner landsgennemsnittet, er det efter forvaltningens vurdering rimeligt at antage, at de nationale resultater også kan formodes at afspejle forholdene i København.

I 2015 udarbejdede Børnerådet en landsdækkende undersøgelse om digital mobning blandt 2000 elever i 7. klasse. Et par af de centrale hovedresultater ses i tabellen nedenfor:

Tabel 5: Hovedresultater fra Børnerådets undersøgelse om digital mobning (2015):

Udsagn	Svarede ja
Har oplevet flere gange om ugen/et par gange om måneden, at der er blevet skrevet grimme ting til dem på et socialt medie, så andre kunne se det	5 procent
Oplever jævnligt at få skrevet grimme ting til én i en privat besked	6 procent
Har modtaget ondsindede private beskeder	21 procent
Har oplevet, at nogen har sendt eller uploadet billeder eller video af dem uden deres samtykke	23 procent
Har flere gange om ugen eller et par gange om måneden oplevet, at nogen har sendt eller uploadet billeder eller videoer af dem, uden at de har sagt ja til det	8 procent
Har oplevet at blive kede af det, fordi andre har uploadet eller sendt billeder eller videoer af dem	4 procent
Har handlet, hvis de er blevet udsat for digital mobning	75 procent

Undersøgelsen pegede også på, at omfanget af digital mobning til dels havde sammenhæng med elevernes tid på de sociale medier.

Undersøgelsen konkluderer i øvrigt, at omfanget af digital mobning ligger på niveau med omfanget af den mere ”traditionelle” mobning. Desuden efterspurgte 49 procent af de adspurgte unge i undersøgelsen mere viden om, hvem der må bruge deres billeder på de sociale medier.

DCUM har i en rapport fra 2016 undersøgt elever i 7., 8. og 9. classes oplevelser med digital mobning. Rapporten peger på tre aspekter, hvor digital mobning adskiller sig fra den traditionelle måde mobning sker på:

- Der er en vis anonymitet ved de sociale medier, der skaber stor usikkerhed blandt eleverne, idet man ofte ikke kender afsenderen.
- Den digitale mobning kan stå på 24 timer i døgnet og ikke kun i skolegården i skoletiden. Mobning i skoleregi kan således siges at være forskudt af tid og rum.

- Eksponeringen af den digitale mobning er problematisk. Man ved ikke hvor mange, der har set de krænkende kommentarer eller billeder, og man kan ikke selv slette dem igen.

Udover de tre aspekter er digital mobning også kendetegnet ved, at der typisk er flydende roller, og at det ikke er enkelt at dele eleverne op i ”mobber” og ”mobbeoffer” (DCUM, 2016).

Opdaterede antimobbepolitikker mv. på de københavnske folkeskoler

Skoletype	Har skolen en mobbepolitik?	Hvornår er mobbepolitikken blevet opdateret	Forholder skolen sig til digital mobning/social medier?
60 almenskoler	54 skoler har en antimobbepolitik på deres hjemmeside. 5 skoler er i gang med at udarbejde eller revidere deres antimobbepolitik. 1 skole har en antimobbepolitik, som ikke er tilgængelig på skolens hjemmeside. 1 skole har ikke en konkret antimobbepolitik.	11 skoler har opdateret deres antimobbepolitik inden for de seneste år (2015-2017). 19 skoler har dateret deres antimobbepolitik mellem 2001-2014. 24 skoler har ikke dateret deres antimobbepolitik.	9 ud af 54 skoler, der har en antimobbepolitik på deres hjemmeside, forholder sig til de digitale udfordringer eller nævner dem.
10 specialskoler	3 skoler har en antimobbepolitik på deres hjemmeside 4 skoler har en antimobbepolitik, som ikke er offentlig tilgængelig 1 skole er ved at udarbejde en	2 af skolerne har opdateret deres antimobbepolitik inden for de seneste år (2015-2017) og 1 skoles antimobbepolitik er slet ikke dateret. Er forholdsvis nye Fremføres for eleverne i uge 12	3 ud af de 3 skoler, der har en antimobbepolitik på deres hjemmeside, forholder sig til de digitale udfordringer.

antimobbepolitik

2 skoler har ikke en antimobbepolitik, hvilket er begrundet med, at de er en specialskole med multihandikappede børn

Oversigt over aktører på området:

Nedenstående tabel giver et overblik over væsentlige aktører, der arbejder med mobning, herunder om aktørerne har en særlig strategi mod digital mobning.

Tabel 6: Aktører, der arbejder med mobning i folkeskolerne:

Aktører	Arbejder særligt med digital mobning
Undervisningsministeriet	Har udarbejdet et lovforslag, som fastsætter, at alle skoler skal have en antimobbestrategi, herunder mod digital mobning. Har sammen med børneorganisationerne udarbejdet en aktionsplan, der forholder sig til digital mobning med bl.a. værktøjer til digitale krænkelse. Regeringen har i forbindelse med aktionsplanen kommet med et udspil, der sætter ind med en bred vifte af initiativer i kampen mod digitale krænkelse, herunder at den forebyggende indsats og politiets behandling af konkrete sager skal styrkes samt at straffen skal skærpes. Selve udspillet er primært henvendt til ungdomsuddannelserne, men har i nogen grad også relevans for grundskolen.
Børnerådet	Har udarbejdet en aktionsplan, der forholder sig til digital mobning. Har udarbejdet en landsdækkende undersøgelse af omfanget af digital mobning (2015).
Red Barnet	Har udarbejdet en aktionsplan, som forholder sig til digital mobning. Har oprettet hjemmesiden www.sletdet.dk , der rådgiver børn og forældre, hvis der er delt intime billeder eller videoer på nettet.
Børns vilkår	Har udarbejdet en aktionsplan, der forholder sig til digital mobning.
Mary fonden	Har udarbejdet en aktionsplan, der forholder sig til digital mobning.
Dansk Center for Undervisningen	Har udarbejdet en kvalitativ rapport om digital mobning (2016)
Center for digital dannelse	Arbejder med digitalisering med folkeskolerne.
UNICEF	Arbejder med trivsel og mobning i forbindelse

	med Rettighedsskole-projektet
Danske skoleelever	Har sammen med TDC Group etableret projektet ”Wifive – det gode fællesskab”, der har som mål at 30.000 elever inden 2020 skal gennemføre et online læringsforløb og opnå et digitalt kørekort.

Sammenhæng mellem trivsel og faglige resultater

Det er bredt anerkendt inden for forskningen, at et godt psykisk miljø er væsentlig for elevernes faglige udvikling. Konkret i forhold til mobning peger bl.a. den seneste TIMMS undersøgelse (forelagt som notat under sager til efterretning ved BUU-møde den 7. december 2016), at elever, der sjældent oplever at blive mobbet, klarer sig væsentligt bedre end de elever, der ofte bliver mobbet.

Skolernes arbejde mod mobning

Skolernes arbejde med elevernes trivsel, herunder indsatser mod mobning, indgår i forvaltningens opfølgning på kvalitetsrapporterne. Trivsel kan også indgå i de årlige kvalitets- og supportsamtaler, som områdecheferne holder med de enkelte skoleledelser. Der er således – ikke mindst på skoler, som er udfordret på dette område – et ledelsesmæssigt fokus på mobning og trivsel. Dette er bl.a. tilfældet på flere af skolerne på faglig handlingsplan, der som led i deres tiltag har sat fokus på styrket trivsel, indsatser mod mobning samt øget inklusion.

Det er desuden forvaltningens vurdering, at skolernes arbejde med mere inkluderende læringsmiljøer, bedre trivsel og imødegåelse af mobning er indsatser, som bør anskues i et helhedsperspektiv og således ikke som tre separate forhold. Den bredere tilgang ses bl.a. i nogle skolers brug af det norske koncept MOT, som handler om at skabe mod til at leve efter 3 værdier: Mod til at leve, mod til at vise omsorg og mod til at sige nej.

Det er forvaltningens vurdering, at de seneste års indsatser på inklusionsområdet også har haft positiv betydning for faldet i andelen af elever, som udsættes for mobning.

Forvaltningen har i en årrække haft forskellige indsatser og tilbud til skolerne for at støtte dem i arbejdet med at udfærdige en antimobbeplan. Disse omfatter bl.a. et inspirationskatalog, skabeloner til at udfærdige handleplanen samt kurser og temadage om mobning. Fra 2009 har det været et krav i folkeskoleloven, at skolernes antimobbeplan skal være en del af skolens værdiregelsæt, og forvaltningen har derfor henvist til de redskaber og inspirationsmaterialer, som er udarbejdet af bl.a. Dansk Center for Undervisningsmiljø. Siden 2013 har Københavns Kommune haft en samarbejdsaftale med MaryFonden om at bruge deres undervisningsmaterialer i dagtilbud og i indskolingen. I den

forbindelse har der været afviklet kurser for hhv. pædagoger og lærere i brug af materialet.

Inden for det digitale område har der bl.a. været Åben Skole-tilbud med Center for Digital Dannelse om børnenes online-kultur, og fra kommende skoleår udbydes en række konkrete forløb, som omhandler digital tryghed, netetik, digitale borgerfærdigheder og informationskompetence mv. Der er i august 2016 også iværksat et udviklingsprojekt, hvor en hel skole forsøger at skabe en fælles kultur og tilgang til håndtering af børnenes online trivsel. I SSP-regi har der i flere områder været arbejdet med digital dannelse, netetik og online-sikkerhed i samarbejder med Center for Digital Dannelse.

Lovforslag mod mobning

Undervisningsminister, Merete Riisager (LA), har fremsat lovforslag om en ændring af lov om elevernes og studerendes undervisningsmiljø og lov om folkeskolen. Forslaget omfatter krav om:

- at alle skoler skal have en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning og en handlingsplan ved problemer med det psykiske undervisningsmiljø
- adgang til at klage til DCUM, hvis skolen ikke har en antimobbestrategi eller ved manglende eller utilstrækkelig reaktion ved konkrete tilfælde af problemer med det psykiske undervisningsmiljø
- DCUM tillægges samtidig en tilsynsfunktion,
- adgangen til at bede kommunalbestyrelsen om at behandle skolelederens konkrete beslutninger om skolens elever genindføres for så vidt angår mobning på folkeskoler.

Forslaget forventes vedtaget den 28.3.17 med ikrafttræden den 1.8.17.

Lovforslaget kan læses på Folketingets hjemmeside:

<http://www.ft.dk/samling/20161/lovforslag/1123/index.htm>

Eksempel på en skoles mobbepolitik

Vedlagt som bilag er et eksempel på en skoles mobbepolitik.

Eksemplet er fra Hanssted skole, der i deres mobbepolitik blandt andet har forholdt sig til digital mobning.

Rettighedsskoler i København

UNICEF arbejder med trivselsprogrammet ”Rettighedsskoler” som tilbud til skolerne. Rettighedsskoler er ifølge UNICEF en skole, der ”forener elever, forældre, lærere og andet personale i et fællesskab, der er baseret på alle de gode værdier, der står i FNs Børnekonvention. Skolen er baseret på rummelighed, respekt, tryghed, engagement og ansvarsfølelse på en meget konkret måde, så værdierne bliver mere end bare ord.” I nedenstående tabel er der en oversigt over, hvilke københavnske skoler der arbejder som Rettighedsskoler.

Tabel: Oversigt over Rettighedsskoler i København

Skole	
Langelinieskole	Oktober 2015
Ellebjerg Skole	Er i dette skoleår (2016/2017) i gang med at blive Rettighedsskole
Christianshavns Skole	Er i dette skoleår (2016/2017) i gang med at blive Rettighedsskole

Derudover har Husum skole og Skolen på Islands Brygge ifølge UNICEF planer om at blive Rettighedsskoler. Vedhæftet som bilag er en folder fra UNICEF om Rettighedsskoler. UNICEF har desuden en hjemmeside, som beskriver rettighedsskolerne – se vedlagte link:

<https://www.unicef.dk/rettighedsskoler>